

HOGE RAAD VOOR DE ZELFSTANDIGEN EN DE KMO

N BEROEPSREGL. Beëdigd vertaler A
MH/SL/AS
673.2011

Brussel, 17 oktober 2011

ADVIES

tot

UITWERKING VAN EEN STATUUT VAN BEËDIGD VERTALER OF TOLK

Op vraag van de Belgische Kamer van Vertalers, Tolken en Filologen stelt de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO voor om een statuut uit te werken voor de beëdigd vertalers en tolken en dit in het kader van de gerechtelijke procedure.

STANDPUNTEN

De context waarin de beëdigd vertalers en tolken hun activiteit moeten uitoefenen is zeer specifiek. Zij maken immers noodzakelijk deel uit van de gerechtelijke procedure en moeten vanuit die hoedanigheid volkomen garant staan voor de juistheid van hun vertaling/vertolking.

Om zeker te zijn dat men te maken heeft met bekwame beroepsbeoefenaars meent de Hoge Raad dat de beëdigd vertalers en tolken het onderwerp zouden moeten uitmaken van een zorgvuldige selectie en omkaderd worden door een nauwgezette beroepsreglementering. Maar hij moet vaststellen dat terzake niets bestaat, wat schadelijk is voor het vlot verloop van de gerechtelijke procedure.

Een slechte vertolking of vertaling kan noodlottige gevolgen hebben voor de betrokkenen want deze schaadt hun meest fundamentele rechten

Men mag niet uit het oog verliezen dat de beëdigd vertalers en tolken ook in delicate situaties moeten tussenkomen en dat zij in die gevallen adequaat moeten kunnen reageren. Bovendien moeten zij soms beschikken over specifieke kennis want bepaalde domeinen hebben hun eigen terminologie.

De problematiek is bekend sinds 2003 maar door het meermaals vallen van de regering de laatste jaren leverde geen enkel van de verschillende wetsontwerpen of wetsvoorstellen die werden ingediend met het oog op de uitwerking van een statuut voor de beëdigd vertalers en tolken resultaat op.

De Hoge Raad wenst erop te wijzen dat België om zijn verplichtingen tegenover de Europese Unie te vervullen een reglementering terzake moet uitwerken. Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures moet immers uiterlijk op 27 oktober 2013 in Belgisch recht omgezet zijn.

Bovendien benadrukt de Hoge Raad dat een wettelijke omkadering van het beroep van beëdigd vertaler/tolk bijdraagt tot een goede werking van de Belgische justitie.

Drie wetsvoorstellen¹ hebben meer bepaald de aandacht getrokken van de Hoge Raad en vormden een inspiratiebron want elk van die voorstellen omvat een goede oplossing om de problematiek aan te pakken.

¹ Wetsvoorstel van 8 oktober 2010 houdende het statuut van beëdigde vertaler, tolk of vertaler-tolk (DOC 53 0322/001).

Wetsvoorstel van 19 oktober 2010 tot invoeging van een hoofdstuk VIbis houdende de aanwijzingsvoorwaarden voor de beëdigde vertalers en tolken in de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken en tot wijziging van het Wetboek van strafvordering (DOC 53 0407/001).

Wetsvoorstel van 19 november 2010 tot invoeging van een hoofdstuk VIbis houdende de rechtspositie van de beëdigd vertalers en tolken in de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in rechtszaken (DOC 53 0652/001).

SPECIFIEKE BEMERKINGEN

De Hoge Raad stelt hieronder een aantal punten voor die, naar zijn mening, in het statuut moeten voorkomen dat moet uitgewerkt worden.

1. Vereiste minimumleeftijd

In de drie wetsvoorstellen werd een minimumleeftijd vastgelegd maar die liep uiteen. De Hoge Raad meent dat de vereiste minimumleeftijd 28 jaar zou moeten zijn. Dit stemt overeen met de minimumleeftijd die vereist is om in een assisenjury te zetelen. Er mag niet uit het oog worden verloren dat de beëdigd vertalers en tolken moeten tussenkomen in zeer delicate situaties en dat dit een zekere maturiteit en ervaring vereist.

2. Woonplaats/Verblijfplaats

Dit punt is eveneens voorzien in de drie wetsvoorstellen. Om in overeenstemming te zijn met het Europees recht meent de Hoge Raad dat het moet gaan om inwoners van een Lidstaat van de Europese Unie.

3. Juridische kennis aantonen

Slechts in één van de drie wetsvoorstellen komt die vereiste, die de Hoge Raad onontbeerlijk acht, voor. Om een nauwkeurige dienstverlening te leveren is het immers noodzakelijk dat de beëdigd vertalers en tolken de basiselementen kennen van de werking van de Belgische justitie en de gepaste terminologie.

4. Culturele en deontologische kennis aantonen

Ook hier omvat slechts één wetsvoorstel dit aspect dat, volgens de Hoge Raad, belangrijk is om aan de beëdigd vertalers en tolken toe te laten hun opdracht correct uit te voeren. Een minimumkennis van de cultuur van het land van herkomst van de betrokken personen is nuttig om een dienstverlening te leveren die in overeenstemming is met de bedoelingen van de persoon waarvan men de bewoordingen vertolkt/vertaalt.

5. Vermelding van het geslacht in het Nationaal Register van de beëdigd vertalers, tolken en vertalers-tolken

Er moet vastgesteld worden dat het geslacht soms moeilijk afgeleid kan worden op basis van de voornaam. Nu is het voor bepaalde opdrachten soms beter om beroep te doen op een vrouw, bijvoorbeeld wanneer het om verkrachting gaat. In andere gevallen zal het beter zijn beroep te kunnen doen op de diensten van een man, voornamelijk wanneer men geconfronteerd wordt met mannen uit een cultuur die hen verbiedt met vrouwen te spreken. De Hoge Raad pleit er dan ook voor dat die precisering zou worden opgenomen in bovenvermeld Register teneinde de fundamentele rechten van de betrokken personen te garanderen en te vermijden dat de gerechtelijke procedure wordt geblokkeerd.

6. Raadpleging van het Nationaal Register van de beëdigd vertalers, tolken en vertalers-tolken

De beëdigd vertalers en tolken voeren ook opdrachten uit op burgerlijk en handelsgebied: statuten van vennootschappen, geboorteakten, overlijdensakten, notarisakten, echtscheidingsvonnissen, enz. Daarom is het nuttig dat het Nationaal Register van de beëdigd vertalers, tolken en vertalers-tolken openbaar zou zijn en dat dus alle burgers die in dit kader van hun diensten moeten gebruikmaken het kunnen raadplegen. Bovenvermelde richtlijn voorziet ook in haar 31ste considerans dat de Lidstaten de toegang tot nationale gegevensbanken van gerechtsvertalers en –tolken moeten faciliteren.

7. Zegel

De Hoge Raad pleit ervoor dat een zegel die de bevoegdheid van de beëdigd vertaler/tolk waarborgt zou gereguleerd worden. Een dergelijke bepaling is vooral onmisbaar om vertalingen die bestemd zijn voor het buitenland te valideren.

8. Schrapping

Bij prestaties die niet in overeenstemming zijn met de reglementering worden de beëdigd vertalers en tolken, naargelang het geval tijdelijk of definitief geschrapt uit het Nationaal Register van de beëdigd vertalers, tolken en vertalers-tolken. De definitieve schrapping moet gepubliceerd worden in het Belgisch Staatsblad om de rechten van derden te waarborgen.

9. Examens

De beroepsbekwaamheid moet bewezen worden door het slagen in een speciaal examen. Er moeten twee examens worden georganiseerd: een voor beëdigd vertaler en een voor beëdigd tolk. Er moeten aangepaste overgangsmaatregelen genomen worden voor de beroepsbeoefenaars die momenteel actief zijn.

10. Eedaflegging

De personen die voldoen aan alle voorwaarden van de beroepsreglementering die zal uitgewerkt worden zullen bovendien een eed moeten afleggen. Die eed geldt voor alle opdrachten die hen toevertrouwd zullen worden door gerechtelijke instanties als beëdigd vertaler, beëdigd tolk of beëdigd vertaler-tolk.

11. Ad hoc tolk/vertaler

In een van de wetsvoorstellen wordt de aanduiding voorzien van een “ad hoc” vertaler of tolk indien er geen beëdigd vertaler of beëdigd tolk is die over de vereiste expertise beschikt. De Hoge Raad meent dat een dergelijke bepaling nuttig kan zijn in zeer gespecialiseerde domeinen waar specifieke kennis vereist is evenals in bijzondere gevallen om een verhindering van de procedure te vermijden. Hij onderlijnt echter dat dergelijke afwijkingen uitzonderlijk moeten blijven en gemotiveerd moeten worden.

BESLUIT

Om de eerbiediging van de fundamentele rechten van alle rechtszoekenden te verzekeren pleit de Hoge Raad voor de uitwerking van een beroepsreglementering van beëdigd vertaler, tolk en vertaler-tolk. Hij vraagt dat bij de uitwerking hiervan rekening zou worden gehouden met de hierboven vermelde fundamentele punten.

De erkenning en de wettelijke omkadering van dit beroep zal ervoor zorgen dat het Belgisch recht in overeenstemming is met de Europese verplichtingen maar zal ook aan de burgers verzekeren dat zij zich richten tot beroepsbeoefenaars die over de vereiste bekwaamheden beschikken.